

e-bulletin

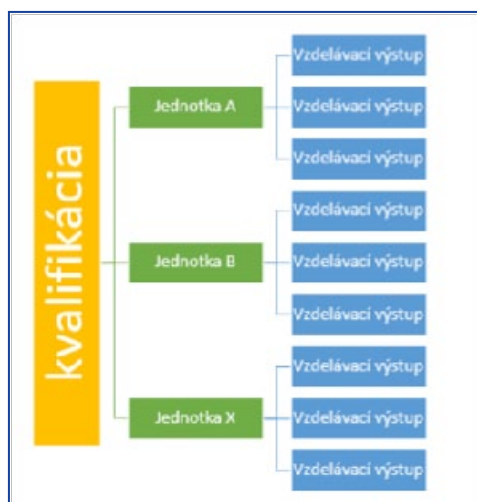
ECVET pre kvalifikácie

Čo je ECVET?

ECVET – Európsky systém kreditov pre odborné vzdelávanie a prípravu - bol prijatý v podobe odporúčania 18. júna 2009¹. Jeho hlavným cieľom je podpora jednotlivcov pri ich prechode z jedného vzdelávacieho systému do iného (horizontálne aj vertikálne, v rámci jednej krajiny aj medzi rôznymi krajinami).

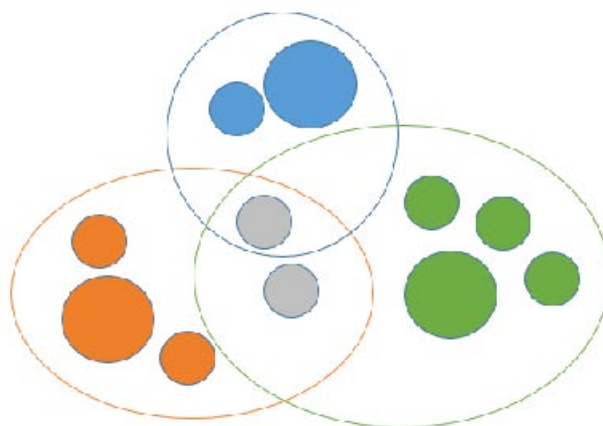
Myšlienka ECVET sa v priebehu rokov postupne menila tak, ako sa menil prístup ku kvalifikáciám, kladeniu dôrazu na celoživotné vzdelávanie predovšetkým z pohľadu uznávania predchádzajúceho vzdelania (vrátane neformálneho a informálneho učenia sa). Spoločným menovateľom sa stali výrazy ako „transparentnosť“, „akumulácia“, no predovšetkým „kvalifikácia“ a „vzdelávacie výstupy“.

ECVET predstavuje technický rámec, ktorý umožňuje popísať kvalifikácie v podobe tzv. *jednotiek vzdelávacích výstupov*. Jednotka vzdelávacích výstupov predstavuje súčasť kvalifikácie a skladá sa z logického, samostatne



1. ECVET pre kvalifikácie	1
2. Účast' na európskej úrovni:	
a) Chorvátsko	5
b) Barcelona	6
3. Uplatňovanie princípov ECVET pri nadnárodných mobilitych aktivitách:	
a) Detva	10
b) Nitra	12
c) Snina	13
4. Stav implementácie ECVET v Rakúsku	14
5. Nové publikácie CEDEFOPu	15
6. Užitočné webové stránky	16

hodnotiteľného zoskupenia vedomostí, zručností a kompetencií. K takejto jednotke je možné priradiť kreditné body, prenášať ju, môže byť dokonca spoločná pre viacero kvalifikácií atď. Jednotka vzdelávacích výstupov môže byť *špecifická* pre jedinú kvalifikáciu, no môže byť aj *spoločná* pre viacero príbuzných kvalifikácií (a teda „prenositelná“). Inými slovami, je to nástroj, ktorý zvyšuje flexibilitu kvalifikácií. ECVET predstavuje dôležitý nástroj práce so samotnými kvalifikáciami.



Príklad: Možný vzťah spoločných jednotiek vzdelávacích výstupov pre 3 kvalifikácie

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:EN:PDF>

e-bulletin

Čo je NSK?

Kvalifikácie sú jadrom Národnej sústavy kvalifikácií² (NSK) a základným stavebným kameňom každej kvalifikácie sú vzdelávacie výstupy. Myšlienka vzniku Národnej sústavy kvalifikácií sa prelína s myšlienkami všetkých nástrojov a iniciatív súvisiacich so vzdelávaním (na úrovni systému) a učením sa (na úrovni jednotlivca): vytvoriť také prostredie, ktoré by dokázalo ohodnotiť a uznať čo najefektívnejším a pružným spôsobom celoživotné nadobúdanie vedomostí, zručností a kompetencií každého z nás. Národná sústava kvalifikácií predstavuje takýto nástroj: prináša informácie nielen o tom, aké kvalifikácie na území Slovenskej republiky rozoznávame, ale jej postupným dopracovaním vytvorí systém sprístupňujúci priznanie kvalifikácie, jej časti, otvorením alternatívnych ciest k získaniu kvalifikácie atď.

ECVET + NSK?

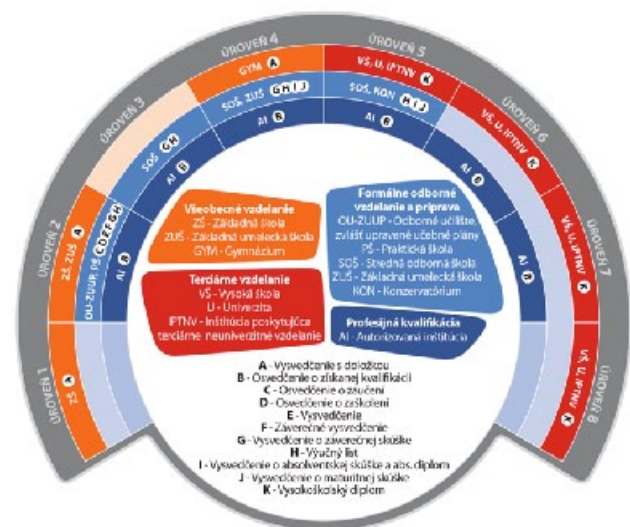
V roku 2012 vydala agentúra SAAIC Štúdiu uskutočniteľnosti pre Slovensko³, ktorá pojed-

návala o tom, či je (vôbec) možné zaviesť ECVET v Slovenskej republike. Niežby sme ECVET nepoznali. Stretávame sa s ním každoročne, keď hľadáme spôsob, ako rozšíriť obzor svojich žiakov alebo učiteľov a nachádzame ho v mobilityných projektoch, alebo keď znova a znova odpovedáme na rôzne európske prieskumy, ktorých spoločnou otázkou je: *Ako ste na tom s ECVET?*

Medzi rokmi 2009 a 2015 sa v oblasti ECVET nič dramaticky nezmenilo. Ako už poukázala uvedená štúdia, ochota pracovať s týmto nástrojom na systémovej úrovni zostávala nízka až nulová a všetky aktivity sa sústreďovali do dvoch základných rovín: využitia ECVET ako vhodného nástroja pre geografickú mobilitu našich žiakov a testovania ECVET na systémovej úrovni, avšak bez reálnych dopadov na odborné vzdelávanie a prípravu (OVP). Jedným z argumentov bol fakt, že v danom období stagnoval rozvoj kvalifikačného systému na našom území. Situácia sa zmenila v r. 2013, kedy bol Štátnym inštitútom odborného vzdelávania spustený národný projekt spolufinancovaný zo zdrojov ESF. Jeho cieľom bolo spracovať národné kvalifikácie a vytvoriť Slovenský kvalifikačný rámec (SKKR), ktorý tieto kvalifikácie dokáže kategorizovať a hierarchizovať.

Spoločnou filozofiou oboch nástrojov je uznanie vzdelávacích výstupov bez ohľadu na spôsob ich získania. ECVET môže navyše zabrániť tomu, aby bol jednotlivec nútený opakovane absolvovať proces hodnotenia a certifikácie tých vzdelávacích výstupov (alebo jednotiek vzdelávacích výstupov), ktoré sú spoločné pre rôzne kvalifikácie.

Zdalo by sa teda, že základná podmienka zavedenia ECVET – dostupnosť kvalifikácií – bola vytvorením NSK splnená. Napriek tomu však ECVET zostáva, predovšetkým z pohľadu formálneho OVP, na okraji záujmu, a to aj napriek nesporným výhodám, ktoré môže ponúknuť:



2 www.kvalifikacie.sk

3 http://web.saaic.sk/llp/sk/doc/ecvet/vystupy/ECVET_feasibility_study_for_Slovakia.pdf

e-bulletin

- nevyžaduje žiadnu podstatnú reformu OVP,
- môže zvýšiť flexibilitu kvalifikácií v zmysle ich kontinuálnych zmien,
- môže zvýšiť transparentnosť vzájomných vzťahov jednotlivých kvalifikácií,
- a predovšetkým môže uľahčiť postupné nadobúdanie kvalifikácie certifikáciou aj jej najmenších častí – jednotiek vzdelávacích výstupov.

Prvým krokom, ktorý je však potrebné vykonať, je analýza možnosti rozšírenia NSK o dimenziu ECVET. Zároveň je potrebné sústrediť sa na ďalšie oblasti:

a) problematika vymedzovania jednotiek vzdelávacích výstupov

- vzdelávacie výstupy – vymedzenie *samostatne hodnotiteľných* jednotiek vzdelávacích výstupov
- jednotky vzdelávacích výstupov – vzťah ku kvalifikácii (ich „váha“)
- spoločné jednotky vzdelávacích výstupov pre rôzne kvalifikácie

b) problematika hodnotenia a certifikácie jednotiek vzdelávacích výstupov

Otázka vymedzenia jednotiek vzdelávacích výstupov je kľúčová. V tejto oblasti Slovenskej republiky chýbajú ucelené analytické práce, vyhodnotenie skúseností s implementáciou ECVET v iných krajinách alebo z medzinárodných projektov, ktoré by boli v ďalšom kroku východiskom pre návrh opatrení a prácu na metodológii. Na našom území sú skúsenosti s tvorbou jednotiek vzdelávacích výstupov obmedzené na mobilné projekty. V takomto prípade však neexistuje jednotný prístup k definovaniu týchto jednotiek (z hľadiska „veľkosti“ a podrobnosti uvádzaných vzdelávacích výstupov), čo je pre mnohé inštitúcie pripravujúce takéto projekty mätúce. Napriek tomu predstavujú

neoceniteľný zdroj skúseností a inšpiráciu pre potenciálne zavedenie ECVET do sveta kvalifikácií.

Oblasť hodnotenia a uznávania je úzko prepojená s ďalším vývojom Národnej sústavy kvalifikácií. Tu sa otvára množstvo nedoriešených problémov v oblasti nadobúdania kvalifikácií mimo formálneho vzdelávania: inštitucionálna otázka (sieť inštitúcií oprávnených k realizácii skúšok na získanie kvalifikácie), legislatívna otázka (nový zákon zameraný na oblasť uznávania výsledkov neformálneho a informálneho učenia sa), no takisto procesualne témy. Vzhľadom na túto situáciu považujeme za rozumné zamerať sa na zavedenie *niektorých* prvkov ECVET *zatiaľ* iba pre oblasť neformálneho a informálneho učenia sa – pre oblasť tzv. *profesijných* kvalifikácií. Táto oblasť vyžaduje pozornosť aj z dôvodu nastavenia kvality a procesov overovania výsledkov predchádzajúceho učenia sa.

Nemenej podstatnou témou je získanie pozornosti nielen pedagogickej verejnosti, ale predovšetkým zamestnávateľských subjektov. ECVET neexistuje sám o sebe. Pri pohľade na iné nástroje, ktoré sa zaoberajú svetom kvalifikácií, je ECVET práve najpragmatickejšou, v reálnom živote najuchopiteľnejšou pomôckou, ktorá dokáže riešiť vzťahy medzi inštitúciami, mobilitu pracujúcich aj učiacich sa, procesy uznania ako učenia sa, tak pracovných skúseností – a dokonca aj mobilitu vertikálnu (v prípade možností prepojenia ECVET na ECTS). Stačí si len vybrať, ktorý aspekt ECVET v danom momente potrebujete využiť. A napriek tomu, že oblasť ECVET riešia predovšetkým poskytovatelia vzdelávania, vďaka jeho úzkemu prepojeniu na Europass vidíme jeho obrovský potenciál vo využití napr. aj podnikového vzdelávania.

Je pochopiteľné, že v predchádzajúcom období bola pozornosť sociálnych partnerov združených v 24 sektorových radách zameraná na vytvorenie základných pilierov (NSK a SKKR)

e-bulletin

pre modelovanie celoživotného vzdelávania na Slovensku. Doterajšie chápanie toho, čo je kvalifikácia, je veľmi tradičné – ak ste držiteľom maturitného vysvedčenia či výučného listu, ste považovaný za kvalifikovaného človeka. Svet kvalifikácií však existuje aj mimo „školského“ vzdelávania, mení sa rýchlejšie, než sa dokáže formálne vzdelávanie adaptovať. Ústredným slovom sa stáva „*flexibilita*“.

Pre úspešné zavedenie ECVET sa teda vyžaduje súčinnosť všetkých aktérov v oblasti vzdelávania a trhu práce. Výsledkom spolupráce týchto hráčov je nevyhnutné vytvorenie a testovanie inštitucionálneho prostredia pre potreby NSK (a teda aj pre ECVET), a to predovšetkým z hľadiska hodnotenia a validácie či už kvalifikácií ako celkov, alebo ich jednotlivých častí – jednotiek vzdelávacích výstupov a vzdelávacích výstupov.

Účasť na európskej úrovni

Peer Learning seminár o ECVET

Chorvátska Národná agentúra programu Erasmus+ organizovala v dňoch 14. – 16. októbra 2015 v Tuheljjských Topliciach medzinárodný seminár s názvom „ECVET Peer Learning Seminar“. Bol určený členom národných tímov expertov ECVET, ako aj vybraným stredným odborným školám, ktoré ECVET využívajú vo svojich mobilityných projektoch. Na seminári sa zúčastnili zástupcovia z 9 krajín strednej Európy (AT, BG, HR, CZ, HU, PL, RO, SK, SI).

Účastníci seminára si vymenili informácie o aktivitách a plánoch jednotlivých národných tímov expertov ECVET, diskutovali o spôsoboch pomoci a podpory, ktoré národné tímy expertov ECVET môžu poskytovať koordinátorom mobility, učiteľom OVP a zamestnávateľom, hlavne pri implementácii princípov ECVET. Z prezentácií vybraných škôl OVP z jednotlivých krajín získali prehľad o využívaní ECVET v mobilityných projektoch, dozvedeli sa viac o jeho silných stránkach, ako aj prekážkach, ktorým realizátori mobilityných projektov čelia. Taktiež diskutovali o perspektívach ECVET, o možnej spolupráci so zúčastnenými stranami na národnej úrovni a definovali spôsoby spolupráce národných tímov na regionálnej úrovni s cieľom naďalej zavádzať ECVET do praxe.

Zo seminára vyplynulo niekoľko záverov, resp. posolstiev do budúcnosti:

- 1) ECVET sa už v praxi osvedčil:** Je očividné, že princípy ECVET už sú a môžu byť naďalej integrované do nadnárodných alebo národných mobility učiacich sa. Z prezentácií účastníkov vyplynulo, že využívaním princípov ECVET sa zvýšila kvalita mobilityných projektov.
- 2) Praktické riešenia ECVET sa môžu implementovať na systémovej úrovni:** Doteraz sa ECVET zavádzal do praxe prístupom zdola nahor, t.j. do praxe ho implementovali hlavne realizátori mobilityných projektov. V súčasnosti je k dispozícii veľa

praktických skúseností z jeho implementácie, na ktorých sa dá stavať, ako aj riešení, ktoré sa môžu využiť na systémovej úrovni. Rozsah implementácie týchto riešení je v jednotlivých krajinách rôzny.

- 3) „Praktikom“ by sa malo umožniť využívanie existujúcich nástrojov ECVET:** Školy OVP sú hnacou silou v zavádzaní ECVET, a preto by mali byť podporované a povzbudzované k tomu, aby využívali nástroje ECVET vo svojich projektoch nadnárodných mobility. Hoci ECVET nie je plne funkčný vo všetkých členských štátoch, väčšina z nich zavádza niektoré prvky ECVET, ktoré poskytujú základ pre vzájomné porozumenie, dôveru a spoluprácu. Školy OVP, ktoré svojím prístupom „zdola nahor“ prispievajú k lepšiemu pochopeniu fungovania komponentov ECVET v praxi, by mali byť nepretržite školené v tom, ako správne používať ECVET, hlavne jednotky vzdelávacích výstupov. Taktiež je dôležité získavať pravidelnú spätnú väzbu od týchto „praktikov“ využívajúcich ECVET. Ide o adekvátny prístup k budovaniu národných kapacít pre implementáciu ECVET a všeobecné pochopenie daného nástroja.
- 4) Je potrebné zlepšiť zapojenie zainteresovaných strán:** Zainteresovaným autoritám je potrebné naďalej predstavovať ciele a pridanú hodnotu ECVET, ako aj jeho potenciál identifikovať existujúce výzvy a cesty na ich prekonanie, a to s cieľom zlepšiť správne pochopenie systému a jeho akceptovanie.
- 5) Je potrebné zvýšiť používanie princípov ECVET na národnej úrovni:** Okrem nadnárodných mobility sa v systémoch OVP realizujú aj mobilityné projekty v rámci jednotlivých krajín (národné mobility). Realizujú sa prostredníctvom spolupráce medzi školami OVP a zamestnávateľmi. Princípy ECVET by sa mali využívať aj v tomto kontexte pre efektívne učenie sa prácou a prenos kreditov.

PhDr. Mária Paveleková

ECVET FORUM 2015

Barcelonské ECVET Forum 2015 sformulovalo viacero diskusných téz a otázok a pozvalo európskych špecialistov na ECVET, aby sa k nim vyjadrili. V Boxe 1 uvádzame ako programoví špecialisti barcelonského fóra charakterizovali trendy na trhu práce a neskôr v Boxe 2 uvádzame otázky, ktoré boli predložené na diskusiu v paralelných sekciách.¹

Tento príspevok však nekomentuje názory expertov vystupujúcich v paneloch, ani diskusiu v sekciách. Jeho ambíciou je prizvať čitateľa k zamysleniu nad obsahom oboch boxov a najmä ponúknuť veľa doplňujúcich prirodzených otázok. Základná otázka súvisí dokonca s programovým názvom podujatia...

Toto stretnutie špecialistov ECVET sa konalo pod názvom „Flexible Qualifications for a Changing Labour Market (Pružnejšie kvalifikácie pre meniaci sa trh práce)“. Na prvý pohľad je všetko jasné. Všetci si uvedomujeme, že trh práce sa mení.

Pocitujeme veľmi intenzívne, že kapitál je v globalizovanom svete veľmi mobilný a podniky prichádzajú a odchádzajú za výhodnými podmienkami pre tvorbu zisku a lokálne trhy práce sa preto menia rozhodnutím manažérov, takmer zo dňa deň.

Vplyvom výskumu a vývoja sa zdokonaľujú technológie, v dôsledku digitalizácie a automatizácie znikajú profesie a pracovné pozície, mení sa organizácia a deľba práce. Áno, jedinou istotou na trhu práce je zmena a dopyt po kvalifikáciách sa mení. Nakoniec, hovoria o tom aj prvé tri tézy Boxu 1.

Box 1 - Trendy na trhu práce

1. Hospodársky rast a nárasty produktivity závisia od zlepšenia aktuálnych zručností a od nadobúdania nových zručností.
2. Narastá nesúlad medzi zručnosťami, ktoré zamestnávateľia potrebujú, a tými zručnosťami, ktoré jednotlivci nadobúdajú prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.
3. Musíme vzdelávať a pripravovať ľudí na pracovné miesta a technológie, ktoré ešte ani neexistujú.
4. Svetová ekonomika neplatí za to, čo viete, ale za to, čo viete robiť s tým, čo viete.
5. Poskytovatelia vzdelávania by mali spolupracovať so zamestnávateľmi pri navrhovaní a poskytovaní vzdelávania, ktoré spĺňa súčasné a budúce potreby ekonomiky.
6. To čomu možno ľahko učiť a čo možno ľahko hodnotiť sa dá tiež ľahko ponúkať a nadobúdať pomocou nových vzdelávacích technológií - ako majú učiteľia a poskytovatelia vzdelávania reagovať na túto situáciu?

Ako však na takúto situáciu reagovať? Dávajú na to tri zostávajúce tézy odpoveď?

Je samozrejmé, že pláca je len za dobre vykonanú prácu (3) a je iste dobré očakávať naplnenie súčasných a budúcich potrieb ekonomiky (4). Ako však naplniť budúce potreby ekonomiky, najmä ak platí téza č. 3? Názov podujatia snáď naznačuje odpoveď „Pružnejšie kvalifikácie pre meniaci sa trh práce“. Čo sú to však „pružné kvalifikácie“? Existuje vôbec čosi takého ako pružná kvalifikácia? Nie je naopak kvalifikácia niečo pevného, založeného na pevne stanovených požiadavkách? Nehovoríme práve preto o kvalifikačných štandardoch?

¹ Základný dokument podujatia je v angličtine dostupný na <http://www.ecvet-team.eu/en/system/files/documents/2964/background-paper.pdf>

e-bulletin

Treba si uvedomiť, že pojem kvalifikácia je v rôznych krajinách chápaný rôzne.

U nás sa obvykle chápe ako spôsobilosť riadne vykonávať pracovné činnosti, ktorej naplnenie je doložené dokladom o kvalifikácii. Niekedy je súbehom požiadaviek na nadobudnuté vzdelanie, preukázanú odbornú spôsobilosť a prípadne i absolvované roky praxe. Každopádne je v našom chápaní **etalónom**, a preto je pre nás zvláštne počúvať o flexibilných kvalifikáciách. Je pre nás prirodzené pripúšťať flexibilitu v poskytovaní vzdelávania avšak problém máme s flexibilitou pri „kvalifikáciách“. Napr. meníme, rušíme a vytvárame nové študijné a učebné odbory pre stredné odborné školy, ale máme zažitú chápať ich ako prípravu na povolanie, a teda na viac či menej úspešné splnenie požiadaviek etalónu stanoveného na nadobudnutie kvalifikácie potrebnej pre príslušné povolanie.

Sú krajiny v ktorých je rozlišovanie medzi vzdelávaním a kvalifikáciou menej striktné. Pragmaticky sa vzdelávanie, predovšetkým odborné vzdelávanie chápe ako zamerané na uplatnenie, a predovšetkým na uplatnenie na trhu práce. Pojem kvalifikácia je tak potom chápaný v prepojení na príslušný vzdelávací program. Absolvovanie takéhoto programu, prípadne aj viacerých programov, ktoré splňajú prísne stanovené požiadavky, znamená automaticky získanie kvalifikácie **a v bežnom vyjadrovaní sa preto medzi vzdelávacím programom a kvalifikáciou nerozlišuje**. Požiadavka na „flexibilné kvalifikácie“ by potom bola tým, čo je u nás požiadavka na flexibilitu ponuky vzdelávania.

V súvislosti s tvorbou Národnej sústavy kvalifikácií (NSK) sa u nás nazeranie na pojem „kvalifikácia“ postupne mení a bude ešte musieť zmeniť. Nakoniec pozrime sa na „európsku“ definíciu: „Kvalifikácia“ je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď príslušný orgán určí, že jednotliviec dosiahol vzdelávacie

výstupy² zodpovedajúce daným štandardom.³

Striktne vzaté, kvalifikácia je dokladom, voľnejšie vzaté je splnením požiadaviek stanovených štandardom. Zdá sa, že tu nie je žiadna odlišnosť od našej situácie, veď aj tu ide o etalón. Avšak dôležitým rozdielom je zrušenie väzby na konkrétne povolanie. Nenárokuje sa už pokrytie „konkrétneho povolania“, stačí aj „menej“. Štandardy a kvalifikácie sú odvodené od potrieb aktuálne požadovaných pre výkon práce, a sú formulované ako vzdelávacie výstupy (teda napr. vedomosti, zručnosti, kompetencie) umožňujúce splniť požiadavky konkrétnej pracovnej pozície alebo pozícií. Mohlo by sa povedať, že je vlastne zbytočné nadobudnúť kvalifikáciu na „celé“ povolanie. Takáto „veľká“ kvalifikácia nemusí byť jednak vôbec využitá, a teda potrebná pre konkrétneho jedinca, a navyše je pri nej väčšie riziko, že práve preto, že je „veľká“ nezachytí zmeny na pracoviskách. Je teda lepšie „veľké“ kvalifikácie nahradiť „menšími“ kvalifikáciami tak povediac „šitými na mieru“. Ba dokonca, ukazuje sa rozumné vytvárať aj „súčiastky“ kvalifikácií, tzv. kvalifikačné jednotky“ zahrnujúce vhodné vzdelávacie výstupy, z ktorých je možné vytvárať kvalifikácie aktuálne cenené na trhu práce. V tomto zmysle teda môžeme hovoriť aj o „flexibilite kvalifikácií“. Flexibilita je daná flexibilitou pri vytváraní štandardov a z nich odvodených kvalifikácií.

V zmysle nášho nazerania na problém je vhodnejšie hovoriť o „flexibilite kvalifikačnej sústavy“, ktorá následne môže indukovať pestrejšiu ponuku vzdelávania na naplnenie požiadaviek kvalifikačných štandardov.

Práve preto potrebujeme v NSK rozumným spôsobom vytvoriť „balíčky“ vzdelávacích výstupov, t.j. kvalifikačných jednotiek, z nich

2 Definícia je oproti „Odporúčaniu“ terminologicky konsolidovaná, keďže namiesto termínu „výsledky vzdelávania“ sa časom zaviedol a ustálil termín „vzdelávacie výstupy“.

3 Pozri ODPORÚČANIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY z 23. apríla 2008 o vytvorení európskeho kvalifikačného rámca pre celoživotné vzdelávanie (2008/C 111/01), dostupné na [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506\(01\)&from=SK](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008H0506(01)&from=SK)

e-bulletin

zložených kvalifikácií, a prípadne i návrhy vhodných „balíčkov kvalifikácií“, ktoré by zodpovedali tomu, čo je požadované na trhu práce. Zameranie na vzdelávacie výstupy (a nie proces vzdelávania) umožňuje nielen sflexibilnenie „ponuky“ kvalifikácií, ale aj ciest na ich získanie.

Základnou cestou je absolvovanie „kvalifikačného“ programu, plne zodpovedajúceho želaných kvalifikácií.

Alternatívou je vyskladanie želaných kvalifikácií z vhodných segmentov (kvalifikačných jednotiek, rôznych „menších“ kvalifikácií).

Treťou, zatiaľ najmenej obvyklou cestou, je uznanie kvalifikácie na základe preukázania nadobudnutia požadovaných vzdelávacích výstupov priamo prácou alebo vzdelávaním sa inak ako prostredníctvom programov priamo zameraných na nadobudnutie kvalifikácie.

Ak teda máme rozšifrovať, čo sa skrýva pod termínom „flexibilné kvalifikácie“, môžeme povedať, že to pre nás znamená výzvu na:

- sflexibilnenie sústavy kvalifikácií tak, aby umožňovala vznik jednotiek kvalifikácií a skladanie kvalifikácií,
- flexibilné nadobúdanie kvalifikácií tromi alternatívnymi cestami (priamo vzdelávacím programom, „skladaním“, „uznávaním“), alebo aj mixom alternatív.

Vidíme tu jasný signál potreby odklonu od „úplných“ a „čiastočných“ kvalifikácií a dokonca i od našej tradície „prípravy na povolanie“ a potrebu vytvoriť model pre uznávanie kvalifikácie nadobudnutej inak ako tradične – cieľným odborným vzdelaním. Znamená to aj naplnenie záväzku vytvoriť do roku 2018 funkčný model uznávania „neformálneho a informálneho vzdelávania sa“.

ECVET umožňuje urobiť ďalší krok vo flexibilitate. Všetky tri otázky Boxu 2 sa týkajú jednotiek vzdelávacích výstupov. Sú to súbory vhodne

výbraných vzdelávacích výstupov, ktoré môžu a nemusia byť kvalifikačnou jednotkou. Prvá a tretia otázka však ukazujú, že aj ECVET predpokladá progres vo vyššie uvedených výzvach (flexibilná NSK a flexibilita v nadobúdaní kvalifikácií).

Box 2 - Otázky na diskusiu v sekciách

1. Ako možno pomocou jednotiek vzdelávacích výstupov napomáhať jednotlivcom k tomu, aby ich zručnosti boli cenené na pracovnom trhu?
2. Ako možno pomocou jednotiek vzdelávacích výstupov spraviť vzdelávanie a odbornú prípravu efektívnejšími pri poskytovaní zručností potrebnými na trhu práce?
3. Ako možno pomocou jednotiek vzdelávacích výstupov, popri opatreniach pre validáciu predchádzajúceho vzdelávania napomáhať uspokojenie potrieb trhu práce?

Zatiaľ sa u nás v príslušnej legislatíve (aktuálne Zákon o celoživotnom vzdelávaní č. 568/2009 Z.z.) využitie ECVETu neupravuje a o jeho využití v ČŽV sa v podstate nehovorí. Lepšia je situácia pri využití ECVET pri geografickej mobilite, najmä v programe Erasmus+. Zatiaľ sa najviac hľadí na procedurálny aspekt ECVETu a zvykáme si na „Memorandum o porozumení“ a „Dohodu o vzdelaní“. Avšak aj v mobilných programoch môže Slovensko načerpať cenné skúsenosti pre kvalifikačnú reformu. Kľúčové je všimnúť si identifikáciu vzdelávacích výstupov z potrieb praxe a trhu práce, ich skladanie do vhodných jednotiek vzdelávacích výstupov a hodnotenie nadobudnutia príslušných vzdelávacích výstupov. Práve tohto sa dotýka otázka č. 2.

Ruku na srdce: Je naozaj dôležité, či ide pri konkrétnom vzdelávacom výstupe o vedomosť,

e-bulletin

zručnosť alebo kompetenciu? Je naozaj dôležité, či sa pri formulovaní vzdelávacieho výstupu použilo „správne“ sloveso? Obávam sa, že naozaj dôležité je to, či sa zhodneme na tom, čo vzdelávací výstup vyjadruje, či vieme ako jeho nadobudnutie korektne zhodnotiť a či je to čo hodnotíme naozaj dôležité aj na pracovisku a potrebné na trhu práce. **To čo teraz najakútnejšie potrebujeme je práca na hodnotiacich manuáloch, v ktorých by boli zachytené osvedčené postupy a nástroje hodnotenia vzdelávacích výstupov.**

Zatiaľ nás nemusí trápiť, či sú jednotky vzdelávacích výstupov dohodnutých v mobilite aj kvalifikačnou jednotkou a ako náročné je ich nadobudnutie vo vyjadrení počtom kreditových bodov. Toto zatiaľ na Slovensku nie je podstatné, na rozdiel

od iných vzdelávacích a kvalifikačných systémov. Podstatné je však, aby sme mobilné projekty aj iné ECVET projekty chápali ako príležitosť oboznámiť sa s takými vzdelávacími výstupmi, ktoré boli naozaj identifikované ako relevantné pre trh práce a zoznámili sa s osvedčenými hodnotiacimi postupmi ich nadobudnutia učiacimi sa.

Naše akútne slabiny sú práve v tomto: Stále vieme málo o tom ako preniesť kvalitatívne požiadavky súčasného i budúceho trhu práce do „kvalifikácií“ pomocou relevantne identifikovaných vzdelávacích výstupov (nech už sú to vedomosti, zručnosti, kompetencie alebo čokoľvek iné) a ako tieto vzdelávacie výstupy spoľahlivo hodnotiť.

doc. RNDr. Juraj Vantuch, CSc.

Uplatňovanie princípov ECVET pri nadnárodných mobilityných aktivitách

Spojená škola v Detve

Spojená škola v Detve sa zapája do mobilityných projektov nepretržite od roku 2005. Pred viac ako desiatimi rokmi sa prvých desať žiakov Obchodnej akadémie zúčastnilo mesačnej odbornej stáže v nemeckom univerzitnom meste Jena. Odvtedy dostalo možnosť absolvovať odbornú mobilitu v zahraničí viac ako 200 žiakov a pedagogických zamestnancov oboch organizačných zložiek – Obchodnej akadémie i Strednej odbornej školy. Každoročne realizujeme úspešné projekty s osvedčenými partnermi v Nemecku (Internationaler Bund BZ Jena a Jenaer Bildungszentrum), Veľkej Británii (Siawns Teg) a Českej republike (stredné odborné školy v Třemošnici, Plzni a Českých Budějoviciach). Štvrtý rok pôsobíme aj ako hostujúca organizácia pre žiakov a pedagógov našich zahraničných partnerov a v tomto roku sme premiérovú úspešnosť tiež v projekte strategických partnerstiev v odbornom vzdelávaní a príprave.

Úspechy v oblasti mobilityných projektov sú pre nás pochvalou, motiváciou a záväzkom zároveň. Účast na odbornej stáži predstavuje pre všetkých významnú pridanú hodnotu. Zlepšujú si svoje odborné vedomosti a zručnosti, jazykové kompetencie, výrazný prínos však majú stáže aj v oblasti rozvoja osobnosti či multikultúrneho chápania. Zabúdať nemožno ani na výhodnejšiu pozíciu pri vstupe na trh práce. Všetci úspešní absolventi stáží získavajú po jej ukončení certifikát a Europass – mobilita ako aj hodnotenia od zodpovedných pracovníkov prijímajúcich organizácií. Tieto nástroje hodnotenia využívame od začiatku nášho pôsobenia v oblasti mobilityných projektov. V posledných rokoch pribudli tiež nové moderné nástroje ECVET - Európsky systém prenosu kreditov v odbornom vzdelávaní a príprave. Kľúčovým motivačným

faktorom k ich aplikácii v systéme hodnotenia je ich transparentnosť, prenositeľnosť a jednoduchosť identifikácie vzdelávacích výstupov účastníkov mobility.

Najdôležitejším dokumentom ECVET je memorandum o porozumení, ktoré máme uzatvorené s každou partnerskou organizáciou. Memorandum zastrešuje všetky spoločné aktivity a vytvára rámec vzájomnej spolupráce. Sú v ňom zadefinované hlavné podmienky realizácie stáží, práva a povinnosti účastníkov, obsah a vzdelávacie výsledky ako aj všetky prvky hodnotenia a uznávania vzdelávacích výsledkov.

Na memorandum o porozumení nadväzuje dohoda o vzdelávaní, ktorá je uzatvorená medzi školou, prijímajúcou organizáciou a účastníkom, resp. jeho zákonným zástupcom. Dohoda o vzdelávaní konkretizuje obsah, priebeh, výsledky a hodnotenie mobility pre každého účastníka. V dohode podrobne definujeme jednotky vzdelávacích výstupov, samotné vzdelávacie výstupy a predovšetkým ich hodnotenia, posúdenie a uznávanie. Dôležitou súčasťou dohody o vzdelávaní je osobný záznam každého účastníka, v ktorom sú zadefinované vedomosti a zručnosti, ktoré má žiak počas stáže nadobudnúť, resp. ich zdokonaľiť. Pri definovaní vzdelávacích výstupov vychádzame zo školského vzdelávacieho programu ako aj doterajších vedomostí, zručností a kompetencií účastníkov. Zvolíme si jednotku, resp. jednotky vzdelávacích výstupov, ktorých rozsah sa odvíja tiež od dĺžky stáže a možností partnerských organizácií. Od jednotky vzdelávacích výstupov následne odvodíme jednotlivé výstupy vo forme vedomostí, zručností a kompetencií.

e-bulletin

Na hodnotenie žiaka nepoužívame známky, ale mieru samostatnosti vykonávania činností korešpondujúcich s nadobudnutými vedomosťami a zručnosťami. Používame škálu: pozoroval – vykonával s inštrukciami – vykonával pod dohľadom – vykonával samostatne. Uvedený osobný záznam slúži ako hodnotenie a vyplňajú ho na konci mobility spoločne žiak, pridelený mentor na pracovisku, prípadne sprevádzajúca osoba. Škola je následne zodpovedná za overovanie a uznávanie vzdelávacích výsledkov za účelom potvrdenia, že posudzované dosiahnuté vzdelávacie výstupy odpovedajú školskému vzdelávaciemu programu. Učitelia odborných predmetov a majstri odbornej výchovy uznajú výsledky a dosiahnuté vzdelávacie výsledky sú zaznamenané v školskej klasifikácii a v dodatku k vysvedčeniu.

Okrem uvedených nástrojov využíva škola certifikáty a Europassy – mobilita potvrdené prijímajúcou organizáciou, hodnotenia výkonu a hodnotenia stáže (vo forma hodnotiacich dotazníkov) a v neposlednom rade tiež denník odbornej stáže, ktorý si vedú žiaci počas celého trvania mobility a sú potvrdzované mentorom na pracovisku a sprevádzajúcou osobou. Všetky tieto nástroje pomáhajú žiakom preukázať pred budúcimi

zamestnávateľmi nadobudnuté vedomosti a zručnosti, ako aj činnosti, ktoré k tomu viedli.

Vo využívaní prvkov ECVET vidíme výraznú pridanú hodnotu v porovnaní s pôvodnými nástrojmi hodnotenia. Dôležitým faktorom je všeobecný záväzok všetkých zapojených strán, ktorý je zadaný v hlavných vstupných dokumentoch. ECVET umožňuje lepšiu prípravu mobility vďaka presne zadaným vzdelávacím výstupom, čím sa vyhneme živelnosti a „náhodnosti“ projektu. Dosiahne sa lepšie hodnotenie mobility, nakoľko celý mechanizmus hodnotenia, posudzovania a uznávania je transparentný a je zaznamenaný v príslušných dokumentoch. Na základe pravidelnej revízie ECVET dokumentov je možné zapracovať zmeny do budúcnosti, čo zabezpečí zvýšenie kvality mobility i celého projektu.

Spojená škola získala Chartu v oblasti OVP na najbližších päť rokov, čo nám umožní vyslať ďalších žiakov a pedagogických zamestnancov na mobility do zahraničia. Sme radi, že mladí ľudia z Podpoľania budú mať možnosť nadobudnúť cenné skúsenosti a stať sa tak multiplikátormi výsledkov programu Erasmus+ na Slovensku i v zahraničí.

Ing. Valéria Čiamporová

e-bulletin

Obchodná akadémia v Nitre

Tvorbe a realizácii mobilityných projektov v oblasti odborného vzdelávania a prípravy žiakov sa na Obchodnej akadémii v Nitre venujeme od roku 2007. Od tejto doby sme ich zrealizovali 7 a pri každom z nich sme hľadali spôsob, ako zlepšiť kvalitu, výsledky i transparentnosť pri uznávaní nadobudnutých zručností a kompetencií. Veľkou výzvou stále zostával rozdiel v nadobudnutých vzdelávacích výstupoch medzi žiakmi, ktorí absolvovali odbornú prax vo firmách na Slovensku a tými, ktorí ju absolvovali v zahraničí. Chceli sme poukázať na pridanú hodnotu nadnárodných mobilityných aktivít a ich prínos pre budúce uplatnenie sa absolventov školy na trhu práce. Najoptimálnejším nástrojom na splnenie nášho zámeru sa nám ukazoval systém hodnotenia účastníkov s princípmi ECVET.

Spočiatku ťažká úloha sa postupne vo fáze prípravy projektu s názvom Krok do Európy II. stávala reálnou a začala nadobúdať konkrétne detaily. S uplatnením medzipredmetových vzťahov v spolupráci s predmetovými komisiami odborných predmetov a cudzích jazykov sme definovali očakávané vzdelávacie výstupy. Najskôr sme zostavili zoznam pracovných činností, ktoré mali žiaci počas praxe vykonávať. Ich rozpracovanie do vzdelávacích výstupov si vyžadovalo podrobnú analýzu vedomostí, zručností a kompetencií z pohľadu odbornej, jazykovej i sociálnej oblasti. Pri štúdiu množstva dostupných materiálov sme pochopili, že hľadať jasné pravidlá ako postupovať je zbytočné, pretože uplatnenie ECVET je bilaterálnou záležitosťou medzi vysielajúcou a prijímajúcou inštitúciou. S rokmi prevereným partnerom Paragon Europe na Malte sme si stanovili pravidlá a spoločne sme vypracovali Memorandum o porozumení.

V ňom sme definovali záväzky a povinnosti oboch strán, ako aj detaily obsahu odbornej praxe žiakov. Z dokumentu následne vznikla Dohoda o vzdelávaní, ktorá si vyžadovala vstup tretej participujúcej strany- účastníkov mobilityného projektu. Dbali sme na to, aby účastníci podrobne poznali jej obsah a úplne rozumeli všetkým častiam dokumentu. Iba účastník, ktorý vie, čo sa od neho očakáva, dokáže svoju činnosť ovplyvniť a organizovať tak, aby stanovené ciele naozaj naplnil. Pre potreby hodnotenia účastníkov sme použili hodnotiaci hárok obsahujúci všetky očakávané výstupy tak, aby úroveň ich naplnenia dokázal hodnotiť zamestnávateľ prídelením kreditov. Tie sme v procese záverečného hodnotenia a klasifikácie pretransformovali na percentá úspešnosti, ktoré sú v našom systéme už zaužívané. Využili sme však aj prvky sebareflexie a ponúkli účastníkom možnosť sebahodnotenia .

Takýto postup uplatňovania prvkov ECVET sa nám osvedčil. Spolu s dokumentom Europass-mobilita je transparentným preukázaním nadobudnutých vedomostí, zručností aj kompetencií. Oceňujeme tiež skutočnosť, že prehľad v očakávaných výstupoch pôsobí na účastníka motivačne. Ten sa stáva aktívnym článkom kontroly kvality pracovných činností a v prípade „vybočenia“ od obsahu vopred dohodnutých dokumentov sám nabáda zamestnávateľa k zaradeniu potrebných výstupov do pracovnej činnosti. Sebareflexia je dôležitou súčasťou komplexného rozvoja osobnosti žiaka a bezpochyby má pozitívny vplyv aj na rozvoj odborných a jazykových kompetencií v určitom sociálnom prostredí.

Mgr. Renáta Košovičová

Stredná priemyselná škola v Snine

Stredná priemyselná škola v Snine sa aktívne zapájala do projektových aktivít v rámci mobilných projektov Leonardo da Vinci a Erasmus+ a našou ambíciou bolo implementovať prvky ECVET do projektových činností.

Naším prvoradým cieľom v jednotlivých projektoch bolo prepojenie teoretických vedomostí s praktickou činnosťou. Zámerom bolo zapojiť čo najviac žiakov do praxe vo firmách, a to priamo do prípravného a výrobného procesu, ktorý bol realizovaný na najmodernejšom strojovom a technologickom vybavení, pri praktických činnostiach vo firmách a pridanou hodnotou stáží bolo rozvíjanie jazykových odborných kompetencií. Stáže boli súčasťou vzdelávacieho procesu a nadväzovali na teoretické odborné predmety.

ECVET sa stal našim sprievodcom počas troch fáz – vo fáze prípravy projektu, počas jeho realizácie a po ukončení stáže študentov. Každá z týchto fáz je podstatná a ani jednu nemožno podceňovať. Podstatnou podmienkou je zapojiť do prípravy projektu všetky zložky: žiadajúcu organizáciu, ktorá je dominantná, ale súčinné musia byť aj partnerské organizácie, ktoré by mali byť aktívne pri tvorbe vzdelávacích výstupov počas stáže.

Našej škole sa podarilo vytvoriť takéto fungujúce partnerstvo, a tak sme prvky ECVET vložili do vzdelávacích výstupov, lebo sme s partnermi vopred do detailov prekonzultovali výrobný program, pracovné pozície žiakov a zároveň sme dosiahli od partnerov záruky, že sa vzdelávacie výstupy budú cez denný monitoring počas stáže hodnotiť podľa vopred pripravenej dokumentácie. Presvedčili sme partnerov o nutnosti potvrdiť záverečné osobné listy, kde sú uvedené vzdelávacie výstupy kvantifikované a pretransformované do nášho klasifikačného systému.

Počas stáže využívame dokumenty:

- zväzkov kvality,
- memorandum o porozumení,
- denný monitoring,
- hodnotenie výstupov,
- osobné listy.

Žiadajúca organizácia si zdôvodnila mať pri žiakoch aj sprevádzajúce osoby, ktoré majú poverenie na splnenie úloh vyplývajúcich z plnenia ECVET a zo zabezpečovania úloh vyplývajúcich z dokumentu Zväzkov kvality, ktoré sú podpísom deklarované všetkými zúčastnenými subjektami projektu.

System hodnotenia podľa zásad ECVET máme vytvorený podľa vlastných cieľov, ktoré majú naše projekty naplňovať. Tento systém máme odskúšaný a v ďalších obdobiach chceme hodnotenia prispôbiť zmenám pracovných náplní podľa pracovného programu vo firmách.

Žiaci získajú po ukončení stáže:

- od prijímajúceho partnera a ich firm: Certifikát o absolvovaní stáže s uvedením získaných zručností s hodnotením,
- od žiadajúcej organizácie: Certifikát riaditeľky školy o uznaní odbornej praxe, - Europass Mobilita,
- Osobný list žiaka.

Žiaci aplikovali svoje odborné teoretické znalosti do praxe – počas stáže. To, čo sa naučili počas stáže a ešte neabsolvovali v teoretickej príprave, potom ľahšie pochopili pri preberaní učiva v škole po návrate zo stáží, najmä na hodinách odborných predmetov, zdokonalili si odborné jazykové znalosti a zručnosti v oblasti výpočtovej techniky. Stali sa z nich flexibilnejšie osoby, ktoré v budúcnosti budú promptnejšie reagovať na potreby trhu práce v slovenskom aj v európskom meradle, odstránili sa bariéry pri prechode absolventov školy priamo do praxe, čím sa môže aj eliminovať proces ich zaškolenia na pracovisku na minimum.

Ing. Michal Roman

Stav implementácie ECVET v Rakúsku

Spracované z príspevku Mag. Eduarda Staudeckera, MBA na 2. národnej konferencii ECVET v Rakúsku.

Východiskom pre stratégie implementácie ECVET je vplyv Európy na jednotlivé členské štáty:

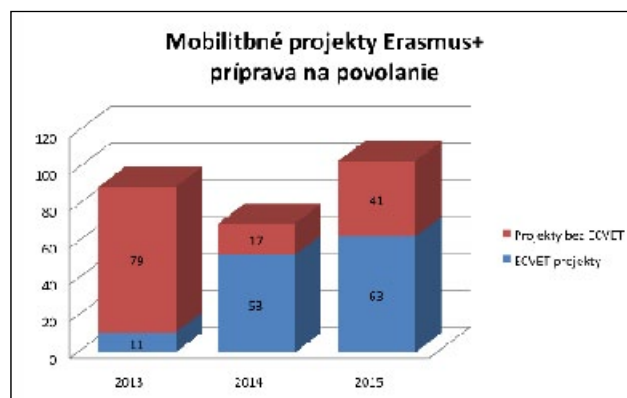
- Európa sa zblízuje
- európsky trh práce si vyžaduje spoločné riešenia
- vzdelávanie a vzdelávací systém je dôležitý základ spoločnosti a jej národnej identity
- mechanizmy výmeny získavajú na dôležitosti
- stredobodom pozornosti sa stáva vplyv na žiakov a učiteľov
- ECVET sa etabluje ako prostriedok prepájania národných iniciatív internacionalizácie vo vzdelávacom systéme.

Rakúsko považuje za kľúčové elementy ECVET orientáciu na vzdelávacie výstupy, mobility a priepustnosť. Výsledky a stav realizácie čiastkových stratégií je nasledovný:

Mobility: V rámci čiastkovej stratégie „mobility“ bolo v roku 2015 realizovaných celkom 104 projektov z čoho u 63 (61%) projektov boli využité základné nástroje ECVET. Pre porovnanie v roku 2013 to bolo len 11 (12%) projektov a v roku 2014 to bolo 53 (59%) projektov (vid'. graf).

Priepustnosť: Je orientované predovšetkým na vzájomné uznávanie vzdelávacích výstupov na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni. Na národnej úrovni ide predovšetkým o regionálnu a odvetvovú spoluprácu a o spoluprácu medzi strednými a vysokými školami. V súčasnosti je do kooperácie zapojených 36 vysokoškolských zariadení. Charakteristickým znakom spolupráce navzájom uznávajúcej vzdelávacie výstupy je postavená na osobných kontaktoch, vlastnej iniciatíve a skúsenosťami partnerov.

Prax: Využívanie jednotlivých prvkov ECVET zvyšuje



kvalitu praxe a posilňuje jej transparentnosť a záväznosť. Žiaduca je podpora škôl pri formulovaní praxou nadobudnutých kompetencií a podpora podnikov z hľadiska hodnotenia výsledkov, ktoré dosiahnu praktikanti.

Vzdelávanie dospelých: Cieľom je formalizácia vzdelávania dospelých, posilnenie priepustnosti vzdelávacích systémov a systemizácia uznávacích procesov.

Národné čiastkové stratégie sú preto orientované na:

- mobility
- školy pripravujúce na povolanie
- duálnu prípravu na povolanie
- vzdelávanie dospelých
- povolania v zdravotníctve
- vyššie formy prípravy na povolanie

Dosiahnuté ciele implementácie ECVET v Rakúsku za 5 rokov je možné formulovať takto:

- značný príspevok k aktuálnemu rozvoju orientácie na kompetencie a posilnenie zabezpečenia kvality zariadení pripravujúcich na povolanie
- podporný nástroj pre opis NQR predovšetkým pri príprave na povolanie dospelých
- etablovaný nástroj pre opis pracovnej náplne (dĺžky prípravy)
- nebyrokratický priebeh a vplyv na mobilitné projekty - využitie prostriedkov EU

Ing. Pavel Korbas

Nové publikácie CEDEFOPu vydané v roku 2015 zamerané na otázky ECVET:

■ Rozvoj národných kvalifikačných rámcov v Európe

(National qualifications framework developments in Europe)

Správa poskytuje aktuálny prehľad o národných kvalifikačných rámcoch v Európe a ich kvalifikáciách. Publikácia je dostupná v anglickom jazyku.

■ Kompletný zoznam regionálnych a národných kvalifikačných rámcov

(Global inventory of regional and national qualifications frameworks)

Publikácia predstavuje situáciu v 86 krajinách a skúma, ako sú vzdelávacie výstupy vo všetkých typoch vzdelávania (formálnom a neformálnom vzdelávaní a informálnom učení sa) integrované do regionálnych a národných kvalifikačných rámcov. Je dostupná v anglickom jazyku.

Druhý zväzok publikácie – národné a regionálne príklady - sú na webovej stránke: <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/2213-0>

■ Prehľad rozvoja národných kvalifikačných rámcov v Európe

(Overview of national qualifications framework developments in Europe)

Tabuľkový prehľad je dostupný v anglickom jazyku.

■ Analýza a prehľad rozvoja národných kvalifikačných rámcov v európskych krajinách. Ročná správa 2014

(Analysis and overview of national qualifications framework developments in European countries. Annual Report 2014) – pracovný dokument CEDEFOPu

V roku 2014 bol politický záväzok európskych krajín k implementácii ECVET viditeľnejší a silnejší, čo sa odrazilo na širšej implementácii národných kvalifikačných rámcov v Európe. Táto v poradí piata ročná správa a analýza potvrdzuje kľúčovú rolu týchto rámcov v porovnávaní kvalifikácií v rámci krajiny, ako aj medzi krajinami. Dokument je dostupný v anglickom jazyku.

e-bulletin

Užitočné webové stránky:

Európsky kvalifikačný rámec (EQF)

[http://ec.europa.eu/ploteus/search/site?f\[0\]=im_field_entity_type%3A97#](http://ec.europa.eu/ploteus/search/site?f[0]=im_field_entity_type%3A97#)

Webová stránka Európskej komisie o ECVET:

http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_en.htm

Webová stránka Európskej siete ECVET:

www.ecvet-team.eu/en

Webová stránka Národného tímu expertov ECVET:

www.erasmusplus.sk/ecvet

Europas:

<https://europass.cedefop.europa.eu/en/home>

Európska klasifikácia zručností, kompetencií, kvalifikácií a povolání (ESCO) – pre terciárnu úroveň:

<https://ec.europa.eu/esco>

Európsky systém prenosu a zhromažďovania kreditov (ECTS)

http://ec.europa.eu/education/ects/ects_sk.htm

Slovenský kvalifikačný rámec:

<http://www.kvalifikacie.sk/katalog-skk>

Národná sústava kvalifikácií na Slovensku:

www.kvalifikacie.sk